

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi polji. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 17.

V Ljubljani, 1. septembra 1877.

Tečaj XVII.

Kakšen odgojilni pomen ima zgodovina? Katere zgodovinske podobe naj se v I—3 razrednej šoli jemlje?

(To vprašanje je bilo v obravnavalnem redu učiteljske konferenci 1. in 2. avgusta v Celji. — V. J.)

Historia vitae magistræ.

Ime „zgodovina“ nam že kaže, kaj se v tej stroki podučuje. Zgodovina je pravi ključ k oknu, skoz katero nam je mogoče gledati v preteklost, ter opazovati minula podvzetja, početja in izverševanja, vspehe in dosege posameznikov, kakor one velikih držav, narodov in družin, njih življenje, verospoznavo, njih cerkvena in posvetna vladarstva, njih šege, običaje in navade, njih dobre in slabe lastnosti; znajdbe in napredek.

Ako zgodovina vse te reči v naši navzočnosti opisuje, t. j. če jo čitamo, ali v predavanjih pozorno poslušamo, tak nam nehoté obudi nekovo posebno radovednost, poželenje, ukaželjnost, podučiti se zmirom več in natančneje o raznih razmerah naših prednikov. Tu se skoraj ne moremo izogniti, da bi ne primerjali zgodbe prednamcev z onimi, v kojih se nahajamo v sedanjosti; začnemo se za to, kar je bilo in kar je, bolj zanimati; iz tega pa zopet sklepamo na prihodnost, kar nam prej niti mar nij bilo. To je, mi se učimo življenja in njegovih zakonov.

Ona nas pa ne podučuje samo suho teoretično; dáje nam živo govorečih izglede, od katerih nam je ene v posnemi dosegati, drugih pa se skerbno varovati, in vse svoje moči vporabiti, da se vniči zaplodek nevarnosti in nesreče. Ako se stavimo na opazovalno stališče, bodi si uže v cerkvenej ali posvetnej zgodovini, tak nahajamo mnogotere zglede žive vere, terdnega zaupanja in goreče ljubezni do svojega odrešenika, pre-

čudno stanovitnost in nepremakljivost v svojih sklepih — n. pr. Makabejski bratje in mnogobrojno število drugih, posebno onih, ki so ob času preganjanja kristjanov rajši svoje življenje žertvovali, kakor da bi bili svojim sklepom postali nezvesti.

Ali nam tu nepremakljivost značaja, trdna volja in vresničenje sklepov nij jasno obrisano? V šoli nam je tudi odgojevati in vterjevati značaj, delati nam je na pridobljenje svojega prepričanja, kateri se za nobeno ceno ne dá podkupiti, ampak da ostane pri vsih skušnjavah trdno, ko skala, in če nam je zaradi tega tudi časno škodo terpeti.

Nasprotno pa je mnogo izgledov, ki nam kažejo neznačajnost, omahljivost, iz katere dostokrat naj grozovitnejši nasledki izvirajo, n. pr. pri Judežu Iškarjotu črna nehvaležnost — izdajalstvo. Svarilno nam pred očuje strasti, ošabnost, prederzno prevzetnost, poželenje po gospostvu in imetji itd. Taki izgledi gotovo odvrtačno vplivajo na odgojo, ako se s primerno barvo gojencem naslikujejo.

Kako lepo odseva na nekaterih izgledih krepost človekoljubja brez vsake najmanjše dobičkarije! Koliko prekrasnih dogodjajev nesebičnega domoljubja nam hrani zgodovina! S kako občudovanja vredno hrabrostjo oborožuje iskreno domoljubje proti sovražnikom domovine in njenega imetja! Ali razlaganje takih in enakih činov ne vpliva pri odgoji na vznegenje ljubezni do domovine, do njenega vladarja in do vsega, kar ona svojega zove? Temu nasproti pa nam kažejo izgledi tudi storjena djanja, na katerih opazujemo brezznačajnost, zadušenje, lastnega prepričanja iz gerde dobičkarije, na katerih se ne le zastoj išče sodelovanje za domovinski blagor, ampak se še to, kar drugi storé, podira in vničuje. Da, iz dobičkarije se še celo domovina izdaja; samopridnost vse njene bivalce onesrečuje in v služne verige okuje. Posebno ob času vojska se taki brez značajneži dobé, ki za mali dobiček sovražnike po skrivnem potu v svojo lastno domovino vpeljejo itd. — Ali se nam ne gnjusi do takega dejanja? Ali ne zasramujemo enakega djanja po pravici? In če svojim gojencem pripovedujemo posamezne izgleds tacega nenaravnega djanja, ali ne bodo takoj opazili malovrednost značaja? ali se ne bodo z zaničevanjem ozirali na enaka djanja? In taki izgledi, kaj ne vplivajo zavračajoč strasti, na požlahnenje mladih serc? ali se tem ne vterjuje pravi in pošteni značaj?

Zgodovina nam kaže može bistrega uma, kateri so sè svojo neutrudljivo vnetostjo sestavljali blagodajne zakone, po katerih so se države osnovalé in okrepile.

Drugi učenjaki so zopet sè svojim vstrajnim premišljevanjem vpoznali razne naravne zakone, po katerih se sučejo in premikajo nebeška telesa, v kakem razmerji so ta proti drugim.

Zopet drugi so se naučili naravne sile vzpoznavati, sestavljati jih po potrebi, eni izumili razne stroje, kateri so človeštvu neizmerne koristi

— parni stroji, telegrafi itd. Može, ki so na ta način človeštvu svoje duševne in telesne moči posvetili, je zgodovina hvaležno vpisala v svoje listine, pa tudi njih znajdbe in učenosti.

Kako bi se pač takih mož s spoštovanjem ne spominjali? kako bi jih ne slavili? Kako bi pač mogoče bilo, da bi pripovedi o takšnih možeh v gojenčevih sereih brez vpliva ostale?

Zgodovina je toraj izverstna učiteljica, ker nas o preteklih činih podučuje. Ona nas spodbuja k dobremu in odvrča od hudobnih nakanov, izobrazuje značaj, vterjuje voljo in nas uči mnogih kreposti. Ona nas uči ljubezni do svojega bližnjega, ljubezni do domovine in njenega imetja. Ona nas uči hvaležnosti do svojih dobrotnikov, uči nas spoštovati slavne može, ter ceniti njih dejanja. Ona uči, da je le pravičnost prava podlaga sreči. Povestnica bistri um, uči previdnost in modrost, olikuje in izobrazuje posameznike in cele narode. Ko bi nas zgodovina ne podučevala, tak bi bilo léhko mogoče, da bi vsak posameznik in vsako ljudstvo v vse zmote prej zabredlo, predno bi prišli do pravega; skratka, ko bi zgodovine ne bilo, omika in učenosti bi le počasi napredovali. Ona je pa tudi sodnica, ki ostro sodi hudodelstva, se pa tudi hvaležno spominja onih, kateri so sè svojimi krepostmi (neumorno) napredovali Bogu v čast in človeštvu v korist.

(Konec prih.)

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

17.

V zadnjih pogovorih sem omenil glavne točke, kako se skerbí za telesno zdravje. Še mi ostaje mnogo, ali to ni tako poglobitno, zato pregovorim o tem poveršneje. Obleka ima namen, naše telo ogreti, ali pa tudi ohladiti. Isti namen ima pa tudi kopanje. Kopljemo se v gorki in merzli vodi, kajti na tak način si ščistimo naše telo vsakoršne nesnage. Nihče se pa ložje ne onesnaži, kakor ravno otroci. Zato jih pa kopljejo matere, in sicer navadno v topli vodi. Bolje pa bi bilo, ko bi jih tudi sem ter tje v merzli, če ravno bi bilo to otrokom neprijetno. Pa saj se mora navaditi človek dobrote in bolečine. Naj postane iz otroka še tako imeniten gospod ali gospa, moral bo prenašati vsakoršne neprijetnosti; zakaj bi ga ne navadili že v prvi mladosti na nje?

Kopanje je jako imenitno v sedanjih časih. Brez števila toplic je po svetu. Va-nje prihajajo po leti ljudje od vseh strani, ali manj zato, da se kopljejo, kot pa, ker je v navadi. Nekteri menijo, da ne morejo obstati brez toplic. To so oni bolniki iz navade, ki so nevarnejši, kakor oni s pljučnicami. Toplicam se prepisujejo mnogokrat čudne moči, kajti pomagajo zoper vsakoršne bolezni?

To je vse sad našega pomehkuženja. Naši pradedje niso hodili v